

บทที่ 4

วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ ในประเทศไทย

ถึงแม้ประเทศไทยจะได้จัดวางระบบกฎหมายให้อยู่ในรูปแบบของระบบประมวล แต่โดยเนื้อหาและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายกลับได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายจารีตประเพณี อยู่ค่อนข้างมาก ทำให้เกิดความสับสนและขัดแย้งทางความคิดอยู่ในหลายกรณี ซึ่งกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดได้แก่ในส่วนที่ว่าด้วยกฎหมายทางการค้าพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ ซึ่งรวมอยู่ในระบบกฎหมายแพ่งและวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในประเทศที่เป็นต้นแบบของระบบประมวลที่ใช้เป็นแบบอย่างในการจัดวางระบบกฎหมายไทย เช่น ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สเปน และเยอรมัน โดยเฉพาะฝรั่งเศสและเยอรมันที่ได้กล่าวมาในบทที่ 3 นั้น มีการแบ่งแยกระบบกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่งอย่างชัดเจน ทั้งในด้านกฎหมายสารบัญญัติ และด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ โดยด้านกฎหมายสารบัญญัติได้จัดให้มีประมวลกฎหมายพาณิชย์แยกต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่ง ส่วนในด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ก็มีการจัดระบบศาลพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากศาลแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้ เพราะสภาพและลักษณะของนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าพาณิชย์หรือระหว่างคู่กรณีในทางการค้าพาณิชย์นั้น มีความแตกต่างจากนิติสัมพันธ์ในทางแพ่งระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันเองอย่างมากมาหลายประการ กฎเกณฑ์กติกาที่ถือกันว่าถูกต้องและเป็นธรรมในระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันเองอย่างมากมาหลายประการ กฎเกณฑ์กติกาที่ถือกันว่าถูกต้องและเป็นธรรมในระหว่างปัจเจกบุคคลทั่วไปอาจจะเป็นกฎเกณฑ์กติกาที่ขัดแย้งกับประเพณีทางการค้าหรือแนวทางปฏิบัติในวงการค้าแต่ละแขนง หรือแม้แต่แนวทางปฏิบัติระหว่างพ่อค้าที่เป็นคู่กรณีอย่างรุนแรงก็ได้

อย่างไรก็ตาม ประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายบางประเทศกลับนำกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์มารวมอยู่ประมวลฉบับเดียวกัน เช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และประเทศอิตาลี แต่ทั้งนี้หากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว จะเห็นว่ากฎหมายของประเทศเหล่านี้ก็ยังคงมีการแยก

บทบัญญัติทางแพ่งออกไปจากบทบัญญัติทางพาณิชย์ เช่น ประเทศสวีเดนอร์แลนด์ ได้แยกบทบัญญัติที่เกี่ยวกับหนี้ออกไปจากประมวลกฎหมายหนี้

สำหรับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอน ลอว์ แม้จะไม่มีการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์แยกไว้โดยเฉพาะ แต่ก็ยอมรับถึงความแตกต่างของกฎหมายทั้งสองประเภทนี้ โดยเฉพาะความจำเป็นจะต้องมีกระบวนการพิจารณาคดีพาณิชย์ หรือระบบศาลพาณิชย์แยกต่างหากจากคดีแพ่งอย่างชัดเจน เช่น ในประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ไว้ในศาลไฮช เคิร์ท แชนคลินส์ เบนซ์ ไว้เป็นพิเศษเพื่อพิจารณาคดีพาณิชย์โดยเฉพาะ

สำหรับประเทศไทยนั้น มิได้จัดระบบกฎหมายพาณิชย์และกระบวนการพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกจากระบบกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแต่อย่างใด ระบบกฎหมายไทยไม่ได้แยกประมวลกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายพาณิชย์ออกจากกัน ไม่มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์และไม่มีศาลพาณิชย์เหมือนในประเทศที่ใช้ระบบประมวลอย่างเช่น ฝรั่งเศส หรือเยอรมัน ทำให้การใช้กฎหมายขาดความชัดเจนว่าส่วนใดเป็นกฎหมายแพ่ง ส่วนใดเป็นกฎหมายพาณิชย์ และส่วนใดเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์กัน หลักทั่วไปของประมวลกฎหมายถูกนำมาใช้ทั้งในทางแพ่งและพาณิชย์ และมีการนำหลักกฎหมายแพ่ง ไปใช้ในธุรกรรมในทางพาณิชย์เสมอ ทำให้การใช้กฎหมายปราศจากหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจเมื่อต้องมีการพิพาทกันขึ้น การดำเนินคดีในศาลก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการพิจารณาคดีพาณิชย์ จนทำให้การตัดสินคดีในบางกรณีก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง

แม้ว่าโดยหลักการพื้นฐานเดิม ระบบกฎหมายแพ่งและระบบกฎหมายพาณิชย์ความจริงอาจจะเรียกว่าเป็นเรื่องเดียวกันก็ได้หรือคนละเรื่องกันก็ได้ มีการวางหลักเอาไว้ว่า ให้เอาระบบกฎหมายแพ่งเป็นฐาน และเอาระบบกฎหมายพาณิชย์ต่อยอดไป อะไรที่ระบุไว้ในกฎหมายพาณิชย์ก็ไม่ต้องไปเอากฎหมายแพ่งมาใช้ อะไรที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในระบบกฎหมายพาณิชย์จึงเอาหลักกฎหมายแพ่งมาใช้กับกฎหมายพาณิชย์ได้ ซึ่งมองอย่างนี้ก็ง่าย แต่ว่าการที่เรามองแค่นี้ทำให้เรามองข้ามปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงไปหลายด้าน ซึ่งด้านหนึ่งที่สำคัญคือ กระบวนการพิจารณาคดีพาณิชย์กับกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งถูกมองข้ามไป กล่าวคือ ในระบบกฎหมายที่มีใช้อยู่ในประเทศไทย เราก็ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมกันไว้ แต่ว่าเราไม่ได้ใช้กระบวนการพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกจากกระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง เวลาเราทำกฎหมายวิธีพิจารณารองรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงไม่มีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ มีเพียงแต่กระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง เพราะฉะนั้นเวลามีข้อพิพาททางพาณิชย์เกิดขึ้นจึงต้องไปใช้ช่องทางและกลไกเดียวกันกับการระงับคดีแพ่ง

ตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่งสามัญของศาลแพ่ง ซึ่งในที่นี้รวมทั้งคดีพาณิชย์ที่บัญญัติรวมอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น มีขั้นตอนและวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้มากมาย ซึ่งหากข้อเท็จจริงในคดีนั้นมีการสืบพยาน โฉกท์และจำเลยรวมกันเพียง 3 ปาก และศาลได้ควบคุมเวลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี โดยกำหนดให้นำพยานทั้ง 3 ปากมาสืบให้เสร็จนัดเดียวโดยที่ศาลไม่นัดสืบพยานในคดีอื่น หรือหากไม่สามารถนำพยานมาในนัดเดียวได้เนื่องจากมีคำซักถามพยาน คำถามค้าน และคำถามดิงจำนวนมาก ก็สามารถนัดให้พยานมาเบิกความได้นัดละ 1 ปาก โดยกำหนดวันนัดสืบพยานรวดเดียวไว้ 3 ปาก หากเป็นกรณีเช่นนี้จะเห็นว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยการสืบพยานของทั้งสองฝ่ายจำนวน 3 ปากนั้นสามารถที่จะทำให้เสร็จสิ้นได้อย่างเร็วที่สุดภายในกำหนด 3 เดือนนับแต่วันนัดครั้งแรก และอย่างช้าที่สุดภายใน 1 ปี ถือว่าคดีนั้นเสร็จสิ้นการพิจารณาในศาลชั้นต้น แต่ถ้าคดีนั้นมีการอุทธรณ์ฎีกาต่อไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยอุทธรณ์ ตั้งแต่มาตรา 222-246 และว่าด้วยฎีกา ตั้งแต่มาตรา 247-252 ก็จะต้องใช้เวลาพิจารณาอีกประมาณ 2-4 ปีเลยทีเดียว ซึ่งในคดีพาณิชย์ คู่ความส่วนใหญ่ก็มีความสามารถที่จะดำเนินคดีถึงที่สุดศาลฎีกาอยู่แล้ว ทำให้การพิจารณาคดีต้องใช้เวลามากและอาจยืดเยื้อเป็นเวลาหลายปี นอกจากนี้การพิจารณาพิพากษาคดีก็ต้องประกอบด้วย องค์คณะผู้พิพากษาตามจำนวนที่พระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนดไว้ โดยไม่มีผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมในการตัดสินชี้ขาดด้วย กระบวนการดังกล่าวย่อมขัดแย้งกับกรอบความคิดของการระงับคดีพาณิชย์ ซึ่งต้องสะดวก รวดเร็ว และต้องมีการชี้ขาดโดยคนที่เข้าใจประเพณีปฏิบัติและหลักการที่มีใช้เฉพาะในหมู่พ่อค้าพาณิชย์ด้วย ซึ่งประเทศไทยเรายังไม่มีการแยกแยะกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ออกจากกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่ง จึงเป็นจุดอ่อนที่ถูกลมองข้ามไป และเป็นการมองข้ามจุดนี้มาตั้งแต่เริ่มการจัดทำประมวลกฎหมายในประเทศไทย

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ประเทศไทยจะมีบทกฎหมายพาณิชย์อยู่มากมาย ทั้งที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2545 เป็นต้น แต่ก็ยังไม่มีการจัดตั้งและแยกแยะอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาปรัชญาหรือหลักคิดในทางกฎหมายพาณิชย์ขึ้นได้และต้องนำปรัชญาและหลักเกณฑ์ในทางแพ่งมาบังคับใช้กับนิติสัมพันธ์ทางการค้าพาณิชย์ โดยที่แทบจะไม่มีใครไม่เข้าใจเลยว่าผลที่ได้นั้นจะขัดแย้งต่อสำนึกในความยุติธรรม (Sense of Justice) ของคนในวงการค้าพาณิชย์อย่างรุนแรง และก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาต่อระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของไทยตามไปด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้น ยังไม่เคยมีการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์แยกต่างหากจากศาลแพ่งมาก่อน ถึงแม้ว่าจะมีในช่วง ปี พ.ศ. 2525 จะเคยมีแนวคิดในการจัดตั้งศาลพาณิชย์ให้รวมอยู่กับศาลฎีกาตามโครงการจัดตั้งศาลฎีกาและพาณิชย์ไว้ในแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525-2529) ซึ่งต่อมาโครงการนี้ก็ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525-2529 ก็ตาม แต่ก็ไม่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ในขณะนั้น ซึ่งให้ความเห็นว่า

1. คดีพาณิชย์เป็นคดีระหว่างผู้ประกอบการพาณิชย์กับบุคคลทั่วไป จึงเป็นคดีระหว่างเอกชน ซึ่งรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจบังคับ จึงเห็นว่ไม่สมควรรวมคดีพาณิชย์และคดีฎีกาไว้ในศาลเดียวกันเพราะมีลักษณะและวิธีพิจารณาคดีแตกต่างกัน

2. คดีพาณิชย์ในขณะนั้นมีลักษณะไม่แตกต่างจากคดีแพ่งโดยทั่วไปเท่าใดนัก จึงไม่สมควรที่จะจัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้นต่างหากจากศาลแพ่ง

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้พบจุดอ่อนของประเทศที่มีระบบศาลพาณิชย์อย่างประเทศฝรั่งเศสว่ายังมีข้อด้อยอีกหลายประการ จึงทำให้ข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลฎีกาและพาณิชย์เป็นอันตกไป จะผ่านเป็นกฎหมายเฉพาะศาลฎีกาเท่านั้น (ศาลฎีกากลาง, ออนไลน์, 2548)

ต่อมาในปี 2535 ก็ได้มีความพยายามในการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยครั้งนี้จะนำไปรวมไว้กับศาลทรัพย์สินทางปัญญา และให้ใช้ชื่อว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการพาณิชย์ แต่เป็นการเสนอบนความว่างเปล่า ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ให้เห็นชัดเจน แต่ข้อเสนอดังกล่าวได้ถูกทักท้วง และในปี 2539 จึงเกิดได้เฉพาะศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น เนื่องจากพิสูจน์ได้ว่าในเรื่องของการค้าระหว่างประเทศจำเป็นต้องมีระบบวิธีพิจารณาแบบพิเศษ เพราะพ่อค้าต่างประเทศเอือมระอากับกระบวนการระงับข้อพิพาททางแพ่งของไทย ทำให้เกิดผลกระทบคือ มีการต่อรองอยู่เสมว่าเมื่อทำสัญญากับพ่อค้าไทยแล้ว จะไม่มาขึ้นศาลไทย ให้ขึ้นศาลอื่นและไม่ใช้กฎหมายไทย ไปใช้กฎหมายและอนุญาโตตุลาการที่อื่น เช่น ปารีส, ลอนดอนหรือสิงคโปร์ จึงเสนอน่าจะมีระบบระงับข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ เพื่อที่อย่างน้อยให้พ่อค้าไทยจะได้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น ถ้าเราไม่มีอำนาจต่อรองก็ต้องเป็นไปตามที่เขาเรียกร้อง แต่ถ้าเรามีอำนาจต่อรองมากขึ้นจะเกิดมี justification ที่จะยอมในบางข้อ แต่ต้องมาขึ้นศาลไทย เพราะเรามีระบบที่ดี ข้อเสนอสำเร็จไปได้ครั้งหนึ่ง โดยคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปิดศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และในปัจจุบัน ประเทศไทยเราก็ดำเนินการตามระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมาประมาณ 10 ปี ปรากฏว่าได้ผลพอสมควร ระบบการ

พิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีความสะดวกรวดเร็วได้รับความนิยมนมาก

ต่อมาในปี 2545 ก็มีข้อเสนอให้จัดตั้งศาลการค้าระหว่างประเทศที่เป็นระบบพิเศษให้บริการแก่พ่อค้าต่างชาติ แต่ก็ไม่สามารถทำได้สำเร็จเนื่องจากประเทศไทยยังไม่สามารถกำหนดขอบเขตของคดีพาณิชย์ที่ชัดเจนแน่นอนได้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้มีการแยกระบบและปรัชญาทางกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่งอย่างในต่างประเทศมาก่อน คดีพาณิชย์ในประเทศจึงต้องไปขึ้นระบบศาลแพ่ง ต่างกับในบางประเทศซึ่งพ่อค้าสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการพิจารณาคดีได้ ส่งบันทึกคำให้การพยานเป็นเอกสาร โดยไม่ต้องเอาพยานบุคคลมาเบิกความด้วยตนเองได้ เว้นแต่จะตอบถามคำถามถึง นอกจากนี้ยังมีระบบวิธีพิจารณาของศาลแบบพิเศษอีกมากมาย แต่คดีพาณิชย์ในประเทศไทยยังไม่สามารถทำได้ จึงต้องเข้าสู่ระบบวิธีพิจารณาคดีแบบ 3 ชั้นศาล ทำให้ยึดเชื้อ ไม่มีพ่อค้าที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะทางพาณิชย์เป็นผู้พิพากษาสมทบ จึงทำให้แนวคิดดังกล่าวถูกจำกัดและเสนอให้คดีพาณิชย์ทั้งหมดนำไปรวมไว้ที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น (เจริญ ถักศิรนากุล, 2548, หน้า 8-9)

แม้ว่าความพยายามในการจัดตั้งศาลพาณิชย์จะยังไม่บรรลุผล แต่แนวคิดที่จะให้มีองค์กรพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ภายในประเทศขึ้นเป็นการเฉพาะก็ไม่ได้หมดสิ้นไป เนื่องจากปริมาณคดีประเภทนี้มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งยังต้องการผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีตลอดจนกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่สอดคล้องกับสภาพและลักษณะของคดีเป็นอย่างมาก จึงทำให้ในปี พ.ศ.2545 ได้มีการข้อเสนอให้จัดตั้งแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลฎีกาก่อนแล้วจึงค่อยๆ พัฒนาไปสู่การจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ต่อไป ซึ่งในส่วนนี้เอง ในปี พ.ศ.2547 ก็ได้รับความเห็นชอบโดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) ซึ่งได้ออกเป็นประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมให้จัดตั้งเป็นแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจชั้นเป็น 1 ในจำนวน 8 แผนกคดี นอกจากคดีสามัญทั่วไปในศาลฎีกา ซึ่งเป็นการรับเอาแนวความคิดทางหลักกฎหมายพาณิชย์เข้าไปมากกว่า แต่นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมสำหรับการพัฒนาให้เป็นระบบศาลพาณิชย์อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตอันใกล้

เมื่อเราได้ทราบถึงความแตกต่างกันระหว่างคดีแพ่งและพาณิชย์แล้วนั้น จึงทำให้เห็นว่าสภาพการณ์ดังกล่าวนับเป็นจุดอ่อนของระบบกฎหมายที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะผลที่เกิดขึ้นเท่ากับประเทศไทยมีแต่ระบบกฎหมายแพ่งเท่านั้น ไม่มีระบบพาณิชย์ปรากฏมีขึ้นมา จึงทำให้หลักกฎหมายสำคัญๆ ในทางพาณิชย์จึงไม่อาจก่อตั้งและพัฒนาขึ้นได้ อาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคข้อขัดข้องแก่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ของไทยมากมายหลายประการ ทั้งยังทำให้ระบบกฎหมายและระบบศาลของไทยไม่ได้รับการยอมรับนับถือจากคู่ค้าชาวต่างประเทศเท่าที่ควรจะเป็น จึงส่งผล

ต่อเนื่องให้สัญญาทางการค้าระหว่างพ่อค้าไทยและต่างประเทศมักถูกเรียกร้องให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศที่ใช้อินญาโตตุลาการของต่างประเทศและต้องไปฟ้องร้องดำเนินคดีกันในศาลต่างประเทศ ซึ่งทำให้พ่อค้าไทยต้องเสียเปรียบอย่างยิ่ง ดังนั้น การดำเนินการแยกระบบศาลพาณิชย์ออกจากศาลแพ่ง และการแยกระบบวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ออกจากกระบวนวิธีพิจารณาคดีแพ่ง โดยให้มีระบบศาลชำนาญพิเศษแยกต่างหากสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ขึ้นมาก่อน เพื่อเป็นศูนย์กลางของการสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางกฎหมายพาณิชย์ขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการมานานแล้ว โดยในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจขึ้นในศาลฎีกาเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ และเมื่อมีความพร้อมในทุกๆ ด้านแล้วจึงค่อยมีการประชุมหารือเพื่อจัดตั้งศาลพาณิชย์ออกจากศาลแพ่งอย่างชัดเจน ต่อมาในส่วนของวิธีพิจารณานั้น ก็ควรที่จะมีขึ้นพร้อมๆ กับการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ให้มีกระบวนวิธีพิจารณาหลักเกณฑ์ในการนำสืบ และการรับฟังพยานหลักฐาน รวมทั้งกฎกติกาในการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดี ที่เหมาะสมกับการระงับข้อพิพาทในทางการค้าพาณิชย์ ซึ่งอาจจะแตกต่างจากกระบวนวิธีพิจารณาคดีแพ่งอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระบบให้เหมาะสม อีกทั้งในส่วนของกฎหมายจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์นั้น ควรจะต้องนำหลักกฎหมายสารบัญญัติที่สำคัญๆ ในทางพาณิชย์บัญญัติไว้ด้วย